

Димензије украјинске кризе

Од “наранцасте револуције” децембра 2004. године Украјина тако рећи не излази из вишедимензионалне унутрашње и спољнополитичке, економске и општедруштвене кризе. Она и даље има кризу идентитета, која се јавила од тренутка добијања независности крајем 1991. године, јер источна (заправо југоисточна) половина земље не прихвата дистанцу (па чак ни разграничење) од руског идентитета, а у самој западној половини земље (заправо северозападној) нема консензуса око одређивања идентитета украјинске нације, њеног језика, религије, односа према руском делу идентитета – културе, заједничке историје и других важних питања. Нарочито је велики спор око даљег пута Украјине, па тако и сада у пролеће 2009. године имамо заклоњен видокруг, али са друге стране и наговештај решавања многих питања по окончању председничких, а можда и парламентарних избора заказаних за октобар. У каквој ситуацији Украјина дочекује ову важну изборну годину?

Економска криза није толико погодила Украјину колико стварна криза њене онемоћале привреде која делом плаћа данак политичким и друштвеним сукобима у земљи, који се одражавају и на спољну политику. Велика гасна криза настала у јануару потресла је не само Украјину, њене односе са Русијом, већ индиректно и цео европски континент који је животни заинтересован за доток енергената са истока. Украјинска влада, која је формирана након ванредних парламентарних избора септембра 2007, почетком децембра исте године између Блока Јулије Тимошенко и мањинског коалиционог партнера – блока Наша Украјина – Народна самоодбрана распала се септембра 2008. услед противречности између премијерке (Тимошенкове) и председника републике (Виктора Јушченка).

Након руско-грузијског сукоба почетком августа 2008. године позиција Виктора Јушченка је додатно уздрмана, а дистанца између њега и Јулије Тимошенко је енормно повећана. Прво, руска муњевита војна, али и шире гледано политичка победа над Сакашвилијем одјекнула је у читавом свету, при чему је посебан одјек имала у црноморском басену и постсовјетском простору. Како је Јушченко у региону најважнији савезник Сакашвилију, то се овај пораз дотакао и председника Украјине. Држање самог Јушченка за време краткотрајног сукоба, нарочито у вези с његовим покушајем да утиче на кретање црноморске флоте Русије стациониране у Севастопољу, потпуно га је демистификовало у међународној јавности и додатно компромитовало у сопственој земљи.

Накнадно сазнање о украјинском оружју у рукама грузијске војске изазвало је додатну лавину нерасположења и компромитацију Јушченка. Јушченкове оптужбе на рачун

Јулије Тимошенко тих дана, где је чак указао на то да је „она руски човек“ пошто није покушавала да га прати у његовом директном јавном ангажману против Русије, продубиле су неспоразуме на релацији председник–премијер и претиле да разбију владајућу коалицију у земљи. У септембру је Блок Јулије Тимошенко заједно са проруском опозицијом у Ради изгласао више законских оквира (двотрећинском већином) за умањење ингеренција председника републике, што је довело до Јушченкове контрареакције кроз блокаду рада парламента и претњу заказивања превремених избора.

Тензије и све веће политичке разлике између блока окупљеног око Јулије Тимошенко и малобројне посланичке групације окупљене око Јушченка резултирале су распадом владе. Овоме је доста допринела и чињеница да се неколико посланика из Јушченкове групације одвојило и чак пришло другим политичким групацијама у парламенту (Врховној ради). Тако је у исто време дошло до квантитативне и квалитативне атрофије досадашње коалиције која је чинила владу (Тимошенко–Јушченко). Са једне стране одласком три посланика изгубљена је скупштинска већина у односу на опозицију. Са друге стране, долази до разилажења око најважнијих програмских принципа, пре свега око односа према уласку у НАТО, односа према Русији, рату на Закавказју од августа, степена уважавања интереса и спремности на консензус са политичким представницима проруске половине Украјине, односа према украјинској историји и др. По свим овим питањима Јулија Тимошенко је показала далеко више спремности на компромис и политичку суптилност, док је Јушченко уз сву тактичку способност која га иначе краси као политичара показао искључивост у односу на проруску половину земље и саму Русију.

Јулија Тимошенко је као премијер у периоду од почетка децембра 2007. до краја лета 2008. године показала више спретности и способности него што је то био случај када је кратко-трајно обављала исту функцију током 2005. године. Овога пута Тимошенко је дала приоритет економским питањима где је покушала низом мера да побољша привредну ситуацију у земљи. Када су у питању односи у политички подељеној земљи, као и спољнополитичке релације, она је ту показала више такта и није продубљавала постојеће разлике. Са земљама Европске уније се трудила да максимално прошири сарадњу, о чему углавном постоји и консензус у земљи, али по питању односа са НАТО је била крајње уздржана. Са Русијом је продубљивала економску сарадњу потписавши више споразума и у кратком року дошла до извесних решења око енергената. Добри односи која Тимошенкова има са Европском унијом и Русијом могу се посматрати и кроз призму стратешких интереса које ЕУ и Русија имају, пре свега на привредном плану. Тако је чак и председник Француске Никола Саркози половином септембра 2008. предложио успостављање заједничког економског простора између држава ЕУ и Русије. [\[1\]](#)

Даља судбина украјинске владе је постала неизвесна пошто је Јулија Тимошенко одбила даљу коалицију са Јушченком, а нова влада ње-ног блока са Партијом региона је била под великим знаком питања, па су у опцији и нови избори. Блок Јулије Тимошенко и Партија региона успео је да донесе законске амандмане којима се умањује функција председника републике, што директно погађа Јушченка. Постојала је чак бојазан у јавном мњењу да би Јушченко могао да покуша да изврши једну врсту уставног пуча и заведе сопствену диктатуру до нових избора.

Неизвесност је прекинуо председник Јушченко заказивањем превремених парламентарних избора за децембар. И онда се десило изненађење. Управо средином децембра, трпећи у исто време последице економске кризе, комбиноване са колабирајућом привредом у земљи, долази до формирања привремене владе, где поред Блока Јулије Тимошенко и блока Наша Украјина – Народна самоодбрана у владу улази и Блок Литвина. Литвин је свој улазак у владу условио њеном привременошћу, борбом против економске кризе, и напоменуо је да не жели да земља уђе у НАТО. [\[2\]](#)

Повећање тензија

Током првих неколико месеци 2009. године у украјинску јавност су доспевала сазнања о тајном извозу оружја МИД који је практично контролисао председник Јушченко. Тако су потврђене претпоставке да је у грузијско-руском сукобу у августу 2008. године грузијска страна располагала важним облицима модерног наоружања које је добила тајно од Украјине, а вероватно чак и неколико важних стручњака и специјалаца који су управљали овим наоружањем. Још у јануару за време гасне кризе сазнало се да је са знањем Јушченка и Огриска продавано оружје [\[3\]](#) и тамилским тигровима на Шри Ланки, што је потврдио и њихов вођа. [\[4\]](#)

Одликовање које је Огриско добио од грузијских власти за дотурање оружја и друге помоћи у рату против Русије било је знак за покретање поступка проруских странака за његову смену. Иницијативу су покренуле Партија региона и Комунистичка партија Украјине, а подршку су добили и од неких депутата Блока Литвина и чак Блока Јулије Тимошенко (већина депутата ових странака су били неутрални при гласању), па је тако 250 присутних депутата гласало за смену Владимира Огриска, кога је на ту функцију поставио Јушченко уочи нове 2008. године. [\[5\]](#) Иако су приговори на рад Владимира Огриска долазили од његовог постављања на дужност, на његову смену доста је утицао и сукоб украјинског МИД-а са амбасадором Русије у Кијеву Виктором Черномидином фебруара 2009, дакле непосредно пре смене Огриска. Огриско је критикован и у највећем делу Украјине после обелодањивања постигнутог споразума са Румунијом у

подручју ушћа Дунава, такође у фебруару 2009. године. Сам Огризко је изјавио да је приликом утврђивања спорне линије границе са Румунијом у том појасу „бранио сваки сантиметар државне територије“.

[6]

На истој седници на којој је смењен Огризко изгласано је – и то чак са 391 гласова за – упрошћавање процеса импичмента за смену председника републике, односно за одбијање законитости приговора председника Јушченка за валидност овог законског амандмана. [7] Подршку су дали поред свих посланика Партије региона и КПУ и посланици Блока Јулије Тимошенко и Блока Литвина, па је Јушченко и овом приликом остао готово изолован. Ово је ретка ситуација можда у историји парламентаризма да коалициони партнери из владе гласају заједно са опозицијом против свог коалиционог партнера на власти, који је у исто време и председник републике. Претходно је председник Јушченко вратио на поновно разматрање у Раду закон о упрошћавању процеса импичмента у фебруару. Тај закон је претходно изгласало чак 408 посланика, што убедљиво говори о изолованости Јушченкове политике у највишем парламентарном телу земље. Уз њега практично остају само посланици сопствене странке Наша Украјина и највећи део странке у чијем је савезу и пређен цензус на последњим изборима септембра 2007 – Народне самоодбране. Њима треба придружити повремено, од случаја до случаја, и по неког посланика из широке коалиције Блока Јулије Тимошенко, која иначе као носилац ове посланичке групе и премијер делује као љути ривал председнику по већини важних политичких питања у земљи.

Током марта и априла 2009. даљи развој догађаја у Украјини указује на могућности расплета у борби за најважније позиције политичког система ове земље. Виктор Јушченко је на место министра иностраних послова поставио Олега Шамшура, досадашњег амбасадора Украјине у САД. Смењеног Владимира Огризка поставио је за првог заменика председника Савета за националну безбедност и одбрану (СНБО Украјине). У исто време бивши амбасадор САД у Украјини Стивен Пајфер, говорећи о кризи у овој земљи, наговештава и као једну од могућности њеног разрешења територијалну поделу и распад земље. Он наводи да је политика САД од самог стицања независности Украјине почетком деведесетих овој земљи придавала посебну пажњу. САД су дале милијарде долара помоћи да би се устројило једно независно демократско господарство са здравом привредом, интегрисано постепено у европске и евроатлантске структуре. Међутим, управни апарат земље није најбоље за ово време одговорио на бројне изазове, па се земља не налази у најбољој привредној и социјалној ситуацији. Пајфер је указао на то да су политичке и историјске разлике које земљу деле на Исток и Запад успеле да буду макар привремено и делимично превладане од половине деведесетих, али да нису савладане и да ће важна питања као што су однос према употреби у јавности руског језика, позиција руске Црноморске флоте, као и самог Севастопоља, па и Крима, однос према НАТО можда моћи да понесу читав исток земље ка сепаратизму. [8]

У оквиру Хартије о стратешкој сарадњи САД и Украјине коју је у децембру потписао сад већ смењени министар спољних послова Огризко у Вашингтону стоји и као оперативна могућност отварања америчког конзулата и на Криму. Међутим, крајем марта у Севастопољу је дошло до низа демонстрација након најављене могућности да би припадници америчке морнарице могли доћи у техничкој пратњи приликом испоруке првог од четири планирана за поклон Украјини ратна брода – *Klaking*. Том приликом било је јављено да је министар одбране Украјине Јуриј Ехануров изјавио да Украјина није технички способна да прими амерички дар, јер нема такве докове где би ови бродови могли да се опслужују. Иницијативу за масовне демонстрације против доласка америчког брода покренуо је Блок Наталије Витренко, а придружиле су се бројне проруске организације.

[\[9\]](#)

Тих дана је амбасадор САД у Украјини Вилијем Тејлор дао изјаву да још није актуелна могућност отварања америчког дипломатског представништва на Криму (Семферапољу), али да се то свакако планира. На Криму је у марту кратко била отворена и путујућа изложба о глодомору тридесетих која је такође изазвала демонстрације и негативне реакције, нарочито у Севастопољу. Одјек у делу јавности представљају ставови бројних стручњака да је део фотографија о глодомору у Украјини тридесетих заправо фалсификат, а неке од њих и слике велике кризе у САД тридесетих. Иначе у децембру 2008. године председник Јушченко је у предграђу Харкова открио меморијал жртвама глодомора у Украјини тридесетих година 20. века, када је у оквиру СССР погинуло око 10 милиона људи за време присилног откупа који су организовале совјетске власти. У исто време у Москви је објављена прва књига енциклопедијског карактера на основу историјских архива (проф. Николај Ивницкиј) која између осталог побија украјински мит да је глодомор испровоциран због уништења украјинског народа, имајући у обзир његов општесовјетски карактер и жртве. [\[10\]](#)

Са друге стране, опозиционе странке у Ради, пре свега најјача украјинска странка Партија региона, као и КПУ, затим социјалисти, имају своју владу у сенци, држе скупове и анимирају јавно мњење у прилог критици пре свега политике председника Виктора Јушченка. Често се експлоатише медијски чињеница да је његова супруга (Екатерина Чумаченко) рођена и све до деведесетих година живела у САД где је заузимала и важну функцију у Стејт департменту и Белој кући. Бивши најближи сарадник председника Јушченка Жванија је недавно изнео у јавност да Екатерина и даље има двојно држављанство (супротно украјинском уставу), а да је сам Јушченко фалсификовао за потребе јавног мњења причу о свом тровању уочи председничких избора крајем 2004. године. Њега су наводно тровале претходно тајне службе украјинске државне безбедности, па му је као резултат тога на лицу дуго била препознатљива алергија и осип, што је све имало велики медијски значај у украјинској јавности за време

“норанцасте револуције” крајем 2004. Партија региона и КПУ веома добро сарађују у Ради са премијерком Јулијом Тимошенко по низу питања и углавном је поштеђују критике за тешко привредно стање у земљи.

За даљу ситуацију у Украјини веома су важни односи са Русијом. Премијерка Тимошенко ужива велики углед по том питању, што је до сада била привилегија само проруских лидера из југоисточне половине земље. Истина, после неуспелог трипартитног самита о енергентима у Бриселу крајем марта (ЕУ–Русија–Украјина), где је ЕУ склопила договор о једнократној помоћи Украјини за реконструкцију дела ценовода, а руски представници пре тога напустили скуп, извесно је пољуљан овај однос. Међутим, постигнути споразум даје мала и недовољна средства Украјини од ЕУ за минималне поправке ценовода, пошто су потребни озбиљни захвати, а то се не може реализовати без директног учешћа Русије која је и сувласник украјинског енергетског система. Отуда су се већ крајем априла у Москви поново сусрели Путин и Тимошенко, постигавши низ обострано прихватљивих споразума. Истина, док је у Украјини председник Јушченко, све овакве погодбе се делом могу опструирати, што је и пракса показала, па се вероватно у Москви, али и у источној Украјини већ сад одбројавају последњи месеци до председничких избора у октобру, када се након скоро пет година очекује смена у председничкој палати.

За данашње руско-украјинске односе важне су следеће чињенице. Украјина још увек учествује у Заједници независних држава. Русија и Украјина имају низ билатералних споразума међу којима су два најважнија. Опсежан споразум о пријатељству и споразум о боравку руске Црноморске флоте у Криму. Поред тога Русији је Украјина други по важности спољнотрговински партнер и прва земља по висини руских финансијских улагања.

Међутим, после “норанцасте револуције” председник Украјине Виктор Јушченко и његово окружење константно предузимају кораке који отежавају билатералне односе двеју земаља и који се често доживљавају у Москви као провокативни и чак непријатељски. Овде ћемо набројати најважније остварене у последњих приближно годину дана. То су:

1. Од председника Јушченка иницирани програм потискивања руског језика из званичне употребе у земљи (чак и у регијама где Руси и руско језичко становништво чине већину), у државној управи, у информисању, у образовању и то упркос обавезама Украјине и њеном уставу, Повељи Савета Европе о регионалним језицима и језицима мањина, споразуму са Русијом о пријатељству. У неким случајевима се врши и судски прогон локалних лидера, који су се заложили за враћање руског језика у употребу на основу

локалних органа. Та политика покушаја изградње “монотеистичке”, “монојезичне” државе (неки би у односу на балканске прилике могли приметити по узору на Хрватску) узнемирава Русију.

2. Понашање Украјине пре и током грузијско-јужноосетинског конфликта из августа 2008. године. Наиме, Украјина је активно продавала наоружање Грузији које је касније искоришћено у Осетији. Кијев је послао и своје војне инструкторе који су према неким сазнањима чак и учествовали у ратним сукобима на страни грузијске војске. Трговина је ишла толико безобзирно да је министарство одбране Украјине продало и неке лансере ракета који су били распоређени као део система сопствене противваздушне одбране (то је изазвало додатан бес у украјинској Ради, формирање парламентарног одбора за истрагу наређења Виктора Јушченка и захтеве за његово разрешење). Међутим, ова трговина, како наводи украјинска штампа, није дала битну зараду (с једне стране, Грузија и није могла много да плаћа, с друге стране, начин вођења ове трговине од стране председника Украјине доводи до закључка да је она била мање утемељена на економским мотивима, више на политичким), већ је изазвала револт становништва и смањила ауторитет украјинских власти. Ове 2009. године, по речима Јушченка, Украјина се спрема да настави продају наоружања (претежно експлозивних направа) за потребе грузијске војске. [\[11\]](#)

3. Иницијатива председника Јушченка да се упркос одредби постојећих споразума додатно ограничи деловање руске ратне флоте у Криму и смањи рок њеног боравка на територији Украјине, који иначе уговором истиче 2017. године, са могућношћу даљих продужавања.

4. Криза у транспорту руског гаса кроз Украјину у јануару 2009. године (исто тако и у јануару 2006. године). Настојање званичног Кијева у јануару ове године да одуговлачи почетак међународног мониторинга транспорта руског гаса преко украјинске територије и актуелни покушаји Јушченка да Украјина раскине постојеће руско-украјинске споразуме (које су постигли председници влада Путин и Јулија Тимошенко у процесу превазилажења гасне кризе) указују на то да је суштина читавог конфликта не толико у цени руског гаса за Украјину, него да је то део политичке игре. Наиме, потврђена је наклоност председника Јушченка америчкој администрацији. Због тога може да се претпостави да на гасни сукоб делује и интерес САД да се бори за властити гасни пројекат “Набуко”. “Набуко” би могао да послужи само као алтернативни правац транспорта гаса за део Европе, а и тада би имао проблем са изворима гаса, пошто су они превасходно руски.

5. Одлучна, али без већих резултата, настојања председника Јушченка да Украјина добије статус кандидата за чланство у НАТО. Покушаји зближавања са НАТО наилазе на незадовољство већине грађана Украјине. У неку руку то се ради и иза леђа коалиционих партнера, пошто Јулија Тимошенко не подржава у томе председника, а трећи партнер – Литвин је изричито одбио ту идеју. Међутим, крајем децембра 2008. године у Вашингтону је потписана нова Хартија о стратешком партнерству, која између осталог има одредбе и о америчкој помоћи Украјине у процесу интеграције у алијансу. Већина на политичкој сцени Украјине се залаже или за изричито одбијање идеје о уласку земље у НАТО или за проглашење неутралности земље.

6. Акција председника Јушченка да се украјински националисти из 20. столећа и њихове вође, који су се борили на страни фашистичке Немачке, прогласе за народне хероје. Овде украјински председник улази у конфликт не само са својим политичким опонентима унутар земље и одредбама споразума о пријатељству са Русијом (пошто у Москви је то схваћено као непријатељски гест) него и са новијом резолуцијом УН из децембра 2008. која забрањује прославу фашиста.

7. Иницијатива Јушченка да осуди Русију за глад у Украјини из тридесетих година прошлог столећа. Наиме, глад је тада захватила територију данашње Украјине, али и Пољске, Русије, Казахстана и кавкаских република.

8. Додатно односе између Украјине и Русије може да закомпликује прошлогодишње обраћање украјинских Русина влади и парламенту Русије (као Чешке и ЕУ) са молбом да осигурају заштиту својих колективних права јер се званични Кијев на том пољу компромитовао. Наиме, Украјина је остала једина земља која има у свом становништву Русине, али њих не признаје као самосвојни народ. Није искључено да ће став Русије бити на русинској страни пошто у том правцу иду и одлуке УН, конкретно Одбора УН за борбу против расне дискриминације.

Последице свега тога огледају се у следећем:

1. Јушченко је скоро потпуно изгубио подршку бирача. Са његовим врло вероватним одласком после нових председничких избора заказаних за октобар 2009. године (ако не и раније кроз процедуру импичмента) настаје крај започетих иницијатива и битно смањење америчког утицаја на Кијев.

2. Његов положај је врло несигуран. Парламент Украјине доследно ради на поједностављењу процедуре разрешења дужности председника републике и смањује му пономођја (укључујући чак и покушаје да се на минимум сведе могућност председника да ставља вето на поједине одлуке парламента и владе).

3. Парламентарна већина (а то су по овом питању фактички све странке у Ради сем Јушченкове странке Наша Украјина и његовог коалиционог партнера Народна самоодбрана) отворено и врло жестоко замерила је предсенику Јушченку његову активност у правцу погоршавања односа са Русијом. Тако је 3. марта ове године Рада убедљивом већином због тога разрешила дужности министра спољних послова Огризенка, који је иначе именован на ову функцију председниковим указом, и “истакао се” током руско-грузијског сукоба и преговора око добијања Украјини статуса кандидата за чланство у НАТО. Овакав однос већине парламентарних странака по овим питањима наговештава можда и будућу политику земље после одласка Јушченка.

4. Већ сада се премијер Јулија Тимошенко грчевито бори да врати Украјини потрошени имиџ. Током посете Француској (3. марта ове године) она је истакла да ће Украјина остати сигуран транзитер руског гаса за Европу, што је у ЕУ прихваћено већ са одређеном резервом. Са друге стране на трипартитном скупу у Бриселу крајем марта ЕУ је дала извесну подршку Украјини за реконструкцију енергетског система, истина финансијски недовољну, и без сагласности Русије, која је незадовољна напустила скуп. У овим преговорима, који су само једна од етапа у покушају успостављања општеприхватљивих договора на релацији ЕУ–Русија, у које је укључена и Украјина, званична Москва је показала и извесно разочарање у до тада веома успешну сарадњу са Јулијом Тимошенко. Међутим, крајем априла Тимошенкова и Путин су се поново сусрели у Москви где су њихови преговори обострано оцењени као успели и да је сусрет испунио очекивања. Остаје да се види у којој мери ће Русија бити спремна да даје подршку Јулији Тимошенко у председничким и вероватно и парламентарним изборима који се очекују у Украјини на јесен. Мишљења сам да ће руски фаворит бити и даље проруска Партија региона, уз корпус осталих проруских партија у земљи – комунисти, потом вероватно социјалисти и др., док ће се снажна групација блока Јулије Тимошенко подржати у могућности да формира владу са Партијом региона.

5. Ако Јушченко настави своје садашње активности, односно ако их чак погорша у преосталом само шестомесечном периоду своје власти, могу се очекивати даље напетости у земљи.

Прогнозе развоја политичке и друштвене ситуације у Украјини

У принципу, веома тешко је прогноzirати даљи развој друштвене и политичке ситуације било где у свету, а у оквиру методологије политичких наука то спада као научни циљ у научно предвиђање, или највиши и најтежи облик научног циља. Ситуација у бирачкој бази украјинског становништва се не мења битније већ више година, али долази повремено до промене у врху политичког система земље. Наиме, од председничких избора у време тзв. “наранџасте револуције” на место председника државе долази Виктор Јушченко, који заступа фактички ставове изразите мањине у изборном телу земље, евентуално најзападнији, тзв. унијатски део Украјине, па често захваљујући свом екстремизму према руској позицији и проруском делу становништва га и премашује.

Са друге стране, владе, односно парламентарни избори верно представљају поделу земље на исток (југоисток) и запад (северозапад). У том правцу се може посматрати да је управо захваљујући освајању места председника републике које је добио децембра 2004. Јушченко, а чије су ингеренције у међувремену умањене, нарочито од 1. јануара 2006, па и после тога од ране јесени 2008, политички систем Украјине, односно његов врх, неадекватно представљен у односу на бирачко тело земље, јер је Јушченко давао предност антируским снагама у земљи. Управо се од октобра 2009. године, када су расписани председнички избори, очекује повратак на баланс у врху политичког система земље, који ће макар приближно одговарати бирачком телу. За место председника републике велики фаворити су Јулија Тимошенко и Виктор Јанукович (или неко други ко ће бити фаворит југоисточне половине земље), а трећи кандидат би могао бити по снази Арсен Јацењук, који би имао најсличнију политику председнику Јушченку и вероватно био амерички фаворит (идеалан кандидат) за ове изборе. Јацењук је објективно далеко слабији кандидат по упоришту у бирачком телу од Тимошенкове и Јануковича. [\[12\]](#) Победа Тимошенкове би дала умереног представника западне Украјине, који би спроводио политику интегритета земље уз уважавање есенцијалних интереса проруског дела државе, као и саме Русије као важног суседа и партнера.

Победа Јануковича би представљала победу искључиво источне половине земље, и изазвала би радост у Русији, али он не би био општеприхваћен у западној половини земље. Свакако да би се руски језик нашао паралелно у употреби у Украјини, да би се интегративни облици са Русијом (ЗНД, Заједнички економски простор) ојачали, а однос са НАТО замрзао. Јанукович је већ био премијер неколико пута, и ипак је у крајњој нужди прихваћен и на западу земље, наравно са резервом, али није ни тамо доживљен као екстремиста, док је на истоку заиста доживљен као лидер.

Расплет украјинске политичке кризе на јесен?

Пише: Драган Петровић
недеља, 17 мај 2009 10:04

Евентуална победа неког трећег кандидата би била тешко замислива. Тако Јацењук има утицаја на крајњем западу Украјине, али он се не може мерити са Јулијом Тимошенко, и изузетно су мале шансе да би могао поред Јануковича и Тимошенкове да се приближи уласку у други круг. То исто важи и за друге председничке кандидате који имају реално мале шансе да уђу у други круг председничких избора, а да не говоримо колико су им мале шансе да се надају укупној победи.

Када су у питању парламентарни избори, у овом тренутку се још не зна поуздано када би они могли бити одржани. Последњи, парламентарни избори за Врховну раду су одржани, и то као ванредни – превремени, почетком септембра 2007. године. То значи да ће крајем октобра бити нешто више од две године од тих избора и да ће се зависно од резултата председничких избора моћи приступити процени када би ти избори могли бити одржани, а многи очекују да ће они бити одржани паралелно са председничким, дакле такође крајем октобра 2009. године.

Украјина је у доста тешкој привредној ситуацији. Исток земље, заправо југоисточна половина је несразмерно боље развијенија и перспективнија. На истоку се налази највећи део природних ресурса, индустрије, између осталог макрорегион Донбас, а на југу је црноморско (и азовско) приморје које од туризма и поморства даје одличне приходе. Претежно аграрни и континентални западни (северозападни) део земље нема посебни развојни потенцијал, а југоисточна половина земље је економски и географски наслоњена на Русију, што је нарочито важно за добијање ресурса, а са друге стране овамо долази и велики број туриста из Русије.

---

[1] О овоме, као и о кризи власти у Украјини средином септембра између осталог и у [w
www.globalaffairs.cz](http://www.globalaffairs.cz)

, од руских извора, поред дневних новина у

www.odnarodyna.ru

, а од украјинских погледати у

www.fraza.ua

.

Расплет украјинске политичке кризе на јесен?

Пише: Драган Петровић
недеља, 17 мај 2009 10:04

---

[2] И овом приликом је дошло до минималног заплета, пошто су представници коалиције Наша Украјина – Народна самоодбрана покушали да 16. децембра извести да је влада заузела став у прилог евроатлантским интеграцијама. Конкретно у питању је посланик Владислав Каскин, што је натерало Литвина 17. децембра да дâ изјаву да је његов блок искључиво против уласка Украјине у НАТО; то је поновио и шеф посланичког клуба Блока Литвина у Ради Игор Шаров у изјави за Коресподент. О овоме у “Литвин отказался вести Украину в НАТО”, <http://lenta.ru/news/2008/12/17/nato/>

[3] www.lenta.ru/news/2009/02/27/hero/, “Грузия наградила украинских героев войны с Россией”.

[4] “Бывший лидер тамилъских боевиков рассказал о контрабанде оружия из Украины”, www.lenta.ru/news/2009/01/23/sold/

[5] Иначе за смену је било довољно и 226 гласова посланика, пошто је потребан натполовичан број гласова свих чланова Раде, без обзира на то колико их присуствује састанку, а пун састав Раде је 450 посланика. www.lenta.ru/news/2009/03/03/ogrizko/, “Верховная Рада отправила в отставку главу МИДА”.

[6] ИА “Новости Украина”, Киев, од фебруара и марта 2009.

[7] “Рада переспорила Ющенко в вопросе об импичменте”, www.lenta.ru/news/2009/03/03/veto/

[8] Интервју Пајфера пренео је ИА Regnum, а потом www.news.ru/politics/2428103/ од 12. марта 2009, са насловом “Бывший посол США в Киеве предсказывает скорый распад Украины”.

[9] www.lenta.ru/news/2009/03/27/sevastopol/, “Севастопольцы не пускают в город американских моряков”.

[10] <http://news.mail.ru/politics/2418802/> од 9 марта 2009, “Выставка о голоде на Украине оказалась фалшивкой”.

[11] Види www.globalist.org.ua/?=8465 и www.ord-ua.com/gateg_l/article_53805_print.html

[12] Највећи тренутни фаворит америчке политике у Украјини је Арсениј Јацењук, бивши министар спољних послова и бивши председник украјинске Врховне раде (парламента). Део медија у Украјини га сада промовише као “политичара будућности”. Износи се претпоставка да је приликом његове прошлогодишње посете САД добио сагласност званичног Вашингтона да се кандидује за председника земље. Многи аналитичари у Украјини и Русији сматрају да га Американци “гурају” и то у сагласности са Јушченком. И без обзира на то што се Јацењук клони удруживања са осталим водећим политичарима у земљи, претпоставља се да је Американцима стало да управо он замени Јушченка. Сам Јацењук је своју политичку каријеру започео управо у Јушченковом штабу и напустио га тек прошле године (многи кажу да је и то напуштање било само глума за јавност). Као и Јушченко и Јацењук се залаже за улазак Украјине у НАТО и ЕУ, против стратешких односа са Русијом и било којих уступака руском делу становништва Украјине.